

شور فلسفه

عمر دوباره

درس گفتارهای در باب اخلاق کاربردی

مصطفی ملکیان

www.ketab.ir

سرشناسه	:	ملکیان، مصطفی. ۱۳۳۵-
عنوان و نام پدیدآور	:	همه روزانه درس گفتارهای در باب اخلاقی کاربردی / مصطفی ملکیان
مشخصات نشر	:	تهران: نشر شور، چاپ اول ۱۳۹۹
مشخصات ظاهری	:	۲۸۰ ص. ۲۱×۲۸ م.
فروست	:	شور فلسفه ۴
شابک	:	978-622-95197-0-7
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	اخلاق عملی
موضوع	:	Applied ethics
موضوع	:	اخلاق - جنبه های روانشناختی
موضوع	:	Ethics - Psychological aspects
رده بندی کنگره	:	BJ ۱۱۸۵ / ف۲م۷ ۱۳۹۷
رده بندی دیویی	:	۱۷۰
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۴۹۵۰۰۵

با همکاری نشر شکر فروزان

www.shoorpublishers.ir

صفحه آرایشی: واحد هنر و گرافیک نشر شور

طراحی جلد: عاطفه چرندهنی

چاپ: پردیس دانش

چاپ دوم: ۱۴۰۲

شمارگان: ۵۰۰

قیمت: ۳۸۰۰۰۰ تومان

همه حقوق محفوظ است

تهران، خیابان هويزه، پلاک ۱۴۴، واحد دوم غربی

تلفن: ۸۸۷۲۷۶۴۱ - ۸۸۷۲۷۶۴۲

www.shoorpublishers.ir

@shoorbooks

www.ketab.ir

فهرست

۹	به جای مقدمه
۱۱	نشستِ اول
۵۵	نشستِ دوم
۱۰۵	نشستِ سوم
۱۴۱	نشستِ چهارم
۱۸۵	نشستِ پنجم
۲۳۱	نشستِ ششم

به جای مقدمه

کتابی که اکنون در دست خواننده‌ی گرامی است صورت مکتوب و پیراسته‌ی شش جلسه‌ی درس، در حوزه‌ی اخلاق کاریستی، است که در بهار سال ۱۳۸۹، به دعوت مینا حجت، رئیس فرهیخته‌ی مؤسسه‌ی انتشاراتی شور، اهداء کردم. اخلاق کاریستی (applied ethics) شاخه‌ای از اخلاق‌شناسی (ethics) است که تقریباً از نیمه‌ی سده‌ی بیستم بدین سو، بسی بیش از پیش، محل توجه فیلسوفان اخلاق واقع شده است. آنچه در آن درسها گفته شد، ضمناً و عنداللزوم، به روان‌شناسی عموماً و به روان‌شناسی اخلاق خصوصاً نیز اشاراتی کمابیش داشت. و البته، به گمان من، اساساً، هیچ بحثی در اخلاق کاریستی نمیتواند بدون توجه به یافته‌های روان‌شناختی، بویژه یافته‌های روان‌شناسان اخلاق، ایضاح و توجیه درخور و قانع‌کننده بیابد. فقط باید مراقب بود که، در عین التفات به ربط اخلاق کاریستی با روان‌شناسی، این دو حوزه‌ی معرفتی با یک‌دیگر خلط نشوند.

نکته‌ای دیگر، که اشاره به آن هم مناسبت دارد و هم احیاناً ضرورت، این است که، در آن درسها، من، بیش از آن‌که به خواننده‌ها، محفوظات، و معلومات خود تکیه و استناد کنم، به دیده‌ها و زیسته‌های خودام اتکاء و اعتماد داشتم. به تعبیری دیگر، تجربه را در بالادست علم مینشاندم. این خصیصه سبب شد که، یقیناً، گستره‌ی بحث‌ام بسیار تنگتر از گستره‌ی آثار دیگر در همین حوزه‌ی اخلاق کاریستی شود، ولی، احتمالاً، ژرفای آن اندکی بیشتر از ژرفای آن آثار شده است.

نیز، مدعی هیچ نوآوری در محتوای درسها نیستم؛ فقط در روش عرضه‌ی مطالب شاید بتوان تقسیم مطالب به پنج دسته‌ی ناظر به باورها، احساسات و عواطف و هیجانات، خواسته‌ها، گفتار، و کردار را نوآوری تلقی کرد که، به گمان‌ام، در حوزه‌های

معرفتی فلسفه‌ی ذهن، فلسفه‌ی عمل، فلسفه‌ی اخلاق، روان‌شناسی، روان‌درمانگری، و انسان‌شناسی (هم به معنای science of man و هم به معنای anthropology)، بویژه در مقام تعلیم و تدریس، بسیار سودمند تواند بود.

پیرایش و ویرایش مطالب را مینا حجت بر عهده گرفت و به نیکوترین وجهی به فرجام رساند و، بدین‌سان، مرا سخت وام‌دار و سپاس‌گزار خود کرد. البته، شک نیست که خود من باید پاسخ‌گوی خطاهای باشم که در این کتاب راه یافته‌اند.

در پایان، تأکید چندباره بر این نکته را وظیفه‌ی خود و شرط صداقت و انصاف میدانم که من، خود، نه استاد و معلم اخلاق ام و نه عامل و ملتزم به احکام و قواعد اخلاقی. این قدر هست که اخلاقی‌زیستن و اخلاقی‌رفتارکردن را شرط اول قدم برای زندگی خوش و/یا بهروزانه میدانم. و اگر نبود غفلت یا تغافل کمایش روشن‌فکران امروزی‌مان از اهمیت اخلاق هرگز بر خود روا نمیداشتم که، در این زمینه، گفتار یا نوشتارای عرضه کنم. مقرر و معترف ام که هیچ‌گاه بی احساس شرم و عذاب وجدان اثری اخلاقی نخوانده و ننوشته‌ام.

امید می‌برم که متفکران ما در القاء و ترویج فکرت پیش‌رفت/رشد/توسعه‌ی اخلاقی جامعه نیز بکوشند و هریک از ما شهروندان نیز باور کنیم که در جامعه‌ای ناسالم نیز میتوان فردی سالم شد، بود، و ماند.

مصطفی ملکیان